

PAUL DEMETS

1. Toen ik in 1999 debuteerde, leek de poëzie niet bepaald vlot te stromen, maar gekanaliseerd te zijn. In Vlaanderen hoorde je ofwel thuis op het kanaal van de dichters die in het *Nieuw Wereldtijdschrift* van Herman de Coninck publiceerden, of je kreeg een plaats toegewezen in de tegenstroom die je met het tijdschrift *Yang* kon associëren, zeker na het nummer met de zeven postmoderne poëtica's uit 1990.
In Nederland veroorzaakten de Maximalen in 1987 enige beroering aan het oppervlak. Maar ook daar bestonden er in de jaren 1990 nog strak aangelegde kanalen.
Nu ziet het rivierenlandschap in Vlaanderen en Nederland er -gelukkig maar- helemaal anders uit: veel vertakkingen, in een natuurlijkere bedding, avontuurlijker. De poëzie stroomt volop, zowel op papier, op de sociale media als op de podia.
2. Ik voel mij verwant met de dichters die over de reling van hun eigen boot kijken, die daarvan getuigen in hun werk, die beseffen dat poëzie de problemen niet kan oplossen, maar dat het belangrijk is om ze te signaleren in hun werk. De maatschappij veroorzaakt heel wat deining op het water. Ik voel een diepe onvrede met de tijdgeest. De neoliberale samenleving vertoont grote barsten. Onze boot lijkt water te maken. Ik probeer dit onheil af te weren door in zekere mate vormvaste poëzie te schrijven, maar ook dat is geen reddingsboei.
3. Hedendaagse dichters als Durs Grünbein, Dorothea Lasky, Tristan Marquardt, Nils Chr. Moe Repstad, Barbara Köhler, Cornelia Hülbauer, Nora Gomringer en Daniël Falb doen mij inzien dat er momenteel heel veel mogelijke vaarroutes bestaan in de hedendaagse poëzie. De belangrijkste millenniumdichters uit ons taalgebied, Obe Alkema, Maarten van der Graaff, Hannah van Binsbergen, Charlotte Van den Broeck, Dominique De Groen, Arno Van Vlierberghe, Asha Karami, Radna Fabias, Roelof Ten Napel en Maxime Garcia Diaz tonen volgens mij, in hun manier van schrijven en hoe ze op de onverdraagzame neoliberale samenleving reageren, hun affiniteit met de buitenlandse dichters van hun generatie.
4. Dankzij de deelname aan internationale festivals en netwerken als Versopolis en door poetry slams hebben de dichters meer dan ooit de gelegenheid om zich in een internationale context te bewegen. Dat zorgt voor aansluiting van onze poëzie bij stemmen uit vele landen en culturen.
Maar je hebt natuurlijk ook dichters die thuisblijven op het platteland, zoals ik. Ook daar valt immers veel te zien en te leren, zeker via de gesprekken die ik voer. Want de bewoners van het platteland ervaren vaak een grote kloof met de manier waarop er in stedelijke contexten naar hun manier van denken en handelen wordt gekeken. Er is veel polarisering in onze maatschappij, er worden egestellingen ingenomen, men verschuilt zich achter het eigen grote gelijk op de sociale media. Ik vind het belangrijk om allerlei stemmen in mijn poëzie aan bod te brengen. Niet alleen die van de klimaatactivist, bijvoorbeeld, aangezien ik als klimaatdichter sterk wil ijveren voor versnelde klimaatmaatregelen. Maar ook die van de landbouwer, die wellicht de laatste van enkele generaties is, zich

twintig jaar geleden heeft laten ompraten om zijn gemengd landbouwbedrijf om te toveren tot een bedrijf voor honderden varkens, waar hij als een loonslaaf onder de prijs moet werken.

5. Ik vind het heerlijk om deel uit te maken van het heterogene rivierenlandschap van de Nederlandstalige poëzie. De dijken tussen Noord en Zuid zijn volgens mij niet helemaal verdwenen, waardoor je soms een andere samenstelling van het water krijgt. Maar er zijn sluizen die volop openstaan. De Nederlandstalige poëzie is momenteel heerlijk heterogeen, beweeglijk en kleurrijk. Ze trekt zich niets aan van landsgrenzen. Vlaamse versus Nederlandse poëzie? De tegenstellingen merk je volgens mij alleen maar op als je je verrelijker omgekeerd houdt.
6. De poëzie vernieuwt zich voortdurend. In de hedendaagse Nederlandstalige poëzie is de invloed van slam poetry, van andere talen en culturen duidelijk te merken. Poëzie wordt in deze tijd verspreid via verschillende dragers, niet alleen op papier. Dichters zijn ook op andere manieren in de maatschappij aanwezig dan voorlezend uit hun nieuwste bundel. Veel dichters laten de eenheid van inhoud en vorm gedeeltelijk los. Hun werk is avontuurlijk en voor een stuk ook ongrijpbaar. Zelf experimenteer ik met andere kunstvormen: poëziefilm en performance. Omgekeerd is de maatschappij binnengedrongen in onze gedichten. Ik vind het alleen maar logisch dat we reageren op alles wat ons zorgen baart. Het is niet minder dan een innerlijke noodzaak die ik voel. Mijn werk ontstaat daardoor uit een grote urgentie.
7. Ik heb tijd en stilte nodig om de wereld toe te laten. Daarom heb ik met tussenpozen gedurende vele jaren niet gepubliceerd, maar wel verder geschreven en veel werk in mijn lade opgespaard. Maar de wereld komt steeds harder op mijn deur bonken. Daardoor is mijn publicatieritme sterk verhoogd. Ik kan de stilte niet lang meer bewaren. De wereld valt hard binnen. Poëzie moet niets vertegenwoordigen en mag gerust over poëzie zelf gaan. Maar de huid van mijn poëzie is dun. De werkelijkheid krabt ze open. Laten we het globale omarmen, maar niet vergeten dat dit alleen maar kan door de generositeit van het lokale, waar we met zijn allen moeten aan bijdragen. De gordijnen moeten opzijgeschoven worden, de rolluiken opgetrokken, de blik naar buiten gericht. We moeten naar een andere manier van samenleven, om een andere publieke sfeer te laten ontstaan, ver van het gescheld op de sociale media en het grote ongenoegen in de comments onder krantenartikelen. Leve de meerstemmigheid, de meerduidigheid en de ambiguïteit.
8. Poëzie haalt minder hoge verkoopcijfers dan proza, maar bereikt duizenden lezers en luisteraars, omdat gedichten meer dan ooit in het straatbeeld, op sociale media en op het internet aanwezig zijn. Ik recenseer al ruim dertig jaar poëzie. Jammer dat dit niet meer in *De Morgen* en *Knack* kan, gelukkig nog wel in *De Standaard*. Ook in de Nederlandse kranten is er minder plaats voor poëzierecensies. Daardoor is het voor mij en voor de andere recensenten moeilijker geworden om de boeiende heterogeniteit van de Nederlandstalige poëzie voor een ruimer publiek in kaart te brengen. Het is prachtig dat er zoveel plaats is voor recensies in *Awater* en *Poëziekrant*. Het

zijn voortreffelijke tijdschriften voor ingewijden, want ze bereiken een fijn, maar beperkt poëzieminnend publiek. Ik hoop als recensent al ruim dertig jaar om een publiek te bereiken dat doorgaans geen poëzie leest en, bladerend in de krant, toevallig op een poëzierecensie stuit en denkt: 'Die bundel moet ik me toch eens aanschaffen'. De krant is voor mij de voedingsbodem van de democratie.

9. Ik vind het heerlijk om als dichter via poëziefestivals en literaire manifestaties een gemotiveerd publiek te bereiken. Maar ik probeer ook poëzie te brengen op plaatsen waar dit minder evident is. Zo las ik bijvoorbeeld voor in een stal met honderd koeien, die een klaterend applaus gaven. Dat was ter gelegenheid van een fietstocht langs boerderijen, toen ik de plattelandsdichter van de provincie Oost-Vlaanderen was. Een dame fietste langs de stoel voorbij waarop ik stond voor te lezen en vroeg mij midden in een gedicht: 'Zijde gij de plattelandsdichter?'
Ik geef voltijds en met hart en ziel les aan honderden kunststudenten per academiejaar in de School of Arts/Kask en Conservatorium in Gent en aan de studenten Nederlands in de educatieve master van de Universiteit Gent.
Daardoor moet ik niet van mijn pen leven. Maar de spreekwoordelijke inkt droogt vaak op in mijn pen, omdat ik gedurende lange periodes geen tijd heb om te schrijven.
10. Ook al is het niet voor het eerst in de poëziegeschiedenis dat poëzie die op het podium gebracht wordt invloed uitoefent op poëzie die gepubliceerd wordt, toch is de wisselwerking groter dan ooit. Dat vind ik niet meer dan logisch en erg positief. Het geeft adem aan de versregels op papier.
En ach, waren alle berichten op de sociale media maar poëzie.
11. De manier waarop Seamus Heaney in zijn rurale poëzie aardlagen voor de lezer opent, waarin die steeds nieuwe betekenissen ziet glimmen en daardoor zin krijgt om verder te graven, is mij erg dierbaar.